

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 21. Svibnja. 1874.

Broj 11.

NA DIVANU . . .

Na divanu svilenome
Siedi silan div,
A pred njime roblje cvili;
Moli mu se veljoj sili
Ko saliven liv.

Viti čibuk i nargila
Draži gordu grud;
Jadno roblje malaksalo,
Crnoj zemlji popadalo,
A zaman mu trud.

Zar za roba milost rasti
Gdje u svietu tom
Zar joj ima djegod lieka
Zar je milje djegod čeka
U kroniku svom

Zar i jedan trinit časak
Neda milosti
Zar joj sudba gorka crna
Zar nijednog neda zrna
Zrna sladosti.

Milost milost Gospodaru
Moli ti se rob;
Bar okove teške skini,
A mahni nas ljutoj tmini,
Pomogo ti Bog,

Tielo nam je iznemoglo
Oči upale
A okov nas oborio
Na grudi nam teret svio
Grudi uvele.

Noge slabe malaksale,
Ruke sustale,
Radiće ti danju noću,
Ka što reče: „kolko hoću;
Ma sve nestale.“

Nestaćemo Gospodaru
Ta ljuta je kob
Al ob ovako nikud dalje
Ma svi bili ovdj trajle
Dželatina tvog.

Na divanu svilenome
Siedi silan div,
A pred njime roblje cvili,
Moli mu se veljoj sili,
Ka saliven liv.

Oko plamti ruka dršće
E ga kida bies,
Od ljutinah baca kavu,
I nargilu svoju slavu,
S Glave crljen fes.

„Zar robovi rušit smiedu
Volju boga svog?
Zar si robe jošte guja,
Zar li beše mala struja,
Krv brata tvog,

Zovnite mi mog ferusa,
Da dželata mog
Nek pokupi biesnu raju,
Neka moju volju kaju,
S tvrdoglavstva svog.

Na mukama sužno roblje
Gorko s satire,
Raja bedna jedva čeka,

Da je zemlja primi meka
Pa mirno umire.
St. Futoga.

Wladan.

VESELMO SE BRATJO!

Na nebu Slavne Subatice, zarudila je zora. Pomoljavaju se sjajni traci, žarka sunca, za kojim uzdišemo, vapijemo, i prose će ruke sklapamo! Što nije bilo već za 30 ljeta, ustao je sin bunjevačkih roditelja, pa je smiono izišao na međan i u javnom Listu izrekao: da je on bunjevac. Da! bilo je i dosad učeni bunjevaca Svećenika i Sviotovnjaka. Al od ovih su mu jedni bili okrutni zlotvori, nego oni zakleti neprijatelji, drugi se od njega stidili, a treći ako su bunjevački progovorili, prije su oko sebe bojazno pogledali, jerbo su se za glavu, za pojas za ledja strahovali. Koju reč uz svoj rod, jedan kamen, odvaljat, što se izvalio na put prosviete bunjevca i Šokca, to ni za živog Boga nisu smili. Dakle bunjevac i šokac ti je stojo, ko diete što ima mati, al ova se srami poljubiti ga, ima otea al ovaj se stidi nazvat ga svojim imenom. Al evo rodi nam majka bunjevka LAZU MAMUŠIČHA, odgoji ga deliom Svojeg zane-marenog roda. Veselmo se dakle bratjo! Ta sad već imamo mladog, smionog, učenog, od Boga tvarno i umno nadarenog vojvodu, koji je stao na čelo Subatičkih bunjevaca: da im iz-prije narodna prava za prosvietu, Zakonom osigurana. Al od nesviestnih zlotvora pogažena. Ni je ti on izišao, da sije razdor, već bratsku pruža ruku magjaru, ovom plemenitom plemenu, s kojim proživismo u bratskom sporazumljenju, mnogo viekova i voli: Ostajmo bratja kakosmo bili! Jerbo nas ujedinjava ne samo jedno nebo, i jedna zemlja nad kojom je razastrta ustav-

na sloboda, blago! Svim narodom namienjeno već i ona zajed-nička krv s kojom smo je silnih puta natapali. Pa kako naši Stari dok su mal ne sami sidili u Magistratu i na občinarskoj klupi, nisu magjara gazili, već su ga bratskom rukom podizali, tako ni vi nemojte da nas tlačite. Već nam dajte ono što je pravo Bogu i čovjeku; da nam se diečica uče slatkim našim jezikom, pa upiu u pamet što ovu razasjava, i uliu u srce, što ovo ople-menjiva. Daj te nam Svećenike učitelje, sudie i ravnateljje vje-šte u našem jeziku, i zato uredite: da se i bunjevački jezik prid-aje na preparandii i u Sriednjoj školi baš ko i niemački, neka, vam bude ovaj kako govorite, za volju više kulture obraženosti. Nama pak dajte bunjevački, da nam barem svakdanje, nauke otvorite. Slava tebi dakle mladi bunjevče, radostno to pozdrav-ljamo, pak iz dubljine izkrena srca veselo kličemo: živio naš LAZO MAMUŠIČH i sto si ovaki drugovah steko!!!

P U Č K I P O G L A V I C E.

Svaki čovjek u komu se ljudsko čuvstvo nije još u živin-sko pritivorilo, ženitbu smatra kano vrilo, od kud trieba da iz-vire neprikidno čovicčje kolino. Sto ga su se Slaveni u staro vrijeme radovali na svakom porodjaju i ovu svoju radost s ro-dom komšiam i prijateljima na babina dielili. Svekdar se hvalio sa snajom koja mu je liep čopor zdravih unučadih narad-jala. Žali bože sad je u ovom pogledu nika promiena nastala u slavenstvu. Ako sna u prvih godina svoje udadbe rodi, kažu da

zkvh.org.rs

se joj na nevino čelo niki oblak stida navuče, svekar i svekrva se namrkose, a muž se baš nimalo neraduje. Ako je pak četvero petero diece uz peč naredjala, to je već poštenje sa svim izgubila. Od svih stranah joj udaraju o lice, da što drugo i neumi već samo diecu radja, pa ko će im toliko kruva narizat. Ako je kuća imućna, ko će im zemlje i kućah napripravljat, bit će ukućani i tudji sluge, ako je već i 40 godina prišla pak radjat nije pristala, onda je već i mužu dodijala. Neznaš dali im manja radost kad se koje diete rodi, no žalost kada koje umre, ili da li nije radost na umoru, a žalost o rodjaju? Kakvo je dakle čudo ako se o zdravlju ove diece pod živim nebom nitko nestara. Indi ako je koje živo i zdravo ostalo, netriebamu sigurno u svemu zahvalit ni otcu, ni materi, ni djedu, ni babi, već jedino Bogu i angjelu čuvaru.

Ovim načinom donle smo već dotirali: da se čudimo ako čujemo da ovdje ima četiri sina i dvie kćeri, ili tri kćeri i dva sina, već jedno, dvoje troje, najviše četvero diece. Kako rekospo o tom se pod milim Bogu nitko nestara: da diete zdravo u životu ostane, al o tom rade silni, da diete ako uz toliku nemarnost dotičnih živo ostane, na radnju lino, pametju tupo, a srcom nepokorno bude. Da mu jezik nakazan postane, i mjesto da Boga hvali čim počme govorit nauči psovat, vraga i djavla svaki čas napominjat.

Usljed čega se razneo po svijetu glas: da naše mlade znanđu što vraćat da u ženibi nezačimaju. Dali je istina ili potvora nećemo da iztraživamo, samo žalostju bilježimo: da se brojom nesporno, već umanjavamo, a tomu netrieba velika mudrovanja, da čovjek uvjedi: da što svaki dan idje na manjak, dočim se drugo uz njeg spori, da će ono nestat a ovo se na njegovu mjesto namjestit. Evo dakle uzroka radi čega je nama šrabo poguban ako se spori, kada u obštinam pomiešani živimo. Ako želite primera, bacite jedan pogled u bačvanska baranjka i banatska sela prije slavenska, kasnie pomiešana, a sada mnoga već od slavena izpraznjena.

Neima ludje misli i budalastie predrazsude od one: kad čovjek misli da će dieca osiromašit obitel. Ovaki niti razmatraju niti razgledaju po svijetu. Imetak se spori u svakoj kući, radom, viestoću i umjetnostju, a ova su svojstva koja raztu i razvija ju se, štogod je većta od njih nužda postala, a idju na manjak, što god se manje upotriebljavaju. Pogledajte okolo sebe, uzmite na oko dvie kuće radničke, u ovoj, i u onoj jedan par čeljadi žive, jednako spremni na poso; jedna kuća ima diece, druga neima, i vidićete: da se ova koja nijedno djetie nema, manje oporavlja nego ona koja ih ima. Uzmite na oko jednu obitel od osmero diece, i usporedite je onoj: gdje su samo dvoje diece, i vidićete: da će prije ova zagladnit nego ona. Nema ružnig djela u čovjeku, već kad hoće da Boga nadmudruje. Koji je prvi blagoslov na čovjeka u tom podielio: da se spori, a nekoloji mudraci misle: da će time familiju imućnom uzdržat ako će manje diece radjat. One plemenite familie će vam dokaze obilne nabrajat koje su se u vaši nidrih izvile, da što god su više diece imale tosu mogućniima bivale, a one s malo diecama ostale su s malom imovinom, ili su baš i propale. Ko se ovoj istini opire taj kopa grob svojem narodu.

Al poklem je ova predrazsuda takve naravi, da je svietovna vlast nikakim načinom nezna i neumi izgonit, jasnoje dakle da je ovdje djelovanju Svećenskom otvoren najširij prostor. On će u nauci u pridikam razvijat puku ovu istinu iz obzira duševna, čudoredna, i naravna, predrazsudu će iz svih mogućih sila pobijat: da svane sunce uvidjavnosti u pučkoj glavi, i svaka duša se uvjeri: da štogod je nas više na svijetu, to više Boga hvalimo, više dobra činimo, više tvorimo, umom, rukama, više volje više snage imamo, dakle narastje veći plod svakog našeg tvorenja, s neba i sa zemlje, i uzrastje narodne sile, koje radjaju ugled, i teku čast i poštenje. A učitelji sudie knezovi bilježnici i svi starešine će nastojat: da staro i mlado sluša evanđeoske nauke, i tako prima one istine: kojima se uzdržaje život narodni na svijetu, premda je božjim ustima rečeno: da štogod veći prostor ove budu u nami zauzele, to će se više milosti, viere, ufanja i ljubavi, a po ovima znanosti pouzdanosti, i pomoći međjusobne nasporiti.

Kad je za čovjeka naredjen, da mu na uzdržanje žića slu-

ži ko jilo i piće; bez jednog i drugog idje sigurnoj smrti u susret. Život svakdašnji dokazu je: da su one familie, zadruge, zdravie, jače, koje se radom zabavljaju, no one koje na jastuku linosti opočivaju, nemaju na licu rumenila, u očima žestine, u mozgu oštine i dubljine, u sreću veledušnosti, u rukama nogama, želudcu živahnosti, kod njih je sve klonilo, ko u rastilu u kog se erv upio. Neka dakle svaki prijatelj života nastoji da mu rod radu privikne, jerbo bez rada mora osiromašit i poče će kukat, a kukavice se slabo spore košto se nespore ni badava-džie. Ovima je i po Bogu smrt odredjena, jel šta bi bilo od sviata, da se kukavice i linčine umnožavaju. No žali bože slavene još nitko nije o tom pohvalio: da bi svoju djecu već u prvih godina na radnju naviali. Rad je jaram kog moramo nositi, dakle razumno djeluje otac koji za rana naviknjiva svoju diecu, kakoće ovom jarmu svoj vrat podvrgnit, da im žuljevo ne načini. Naši ljudi navadno u tom obziru žale svoju diecu s primjetbom: dosta će se naradit kad odrastu. To je istina, samo bi valjalo zabilježiti: da tko nije u dietinstvu radu navikao, nikad neće biti revan i viešt radinj. Usljed toga strašno se gubi kod nas bez zemljak, jerbo tko kod nas zemlje i to dobrim neposiduje, taj se samo jednim korakom odieljiva od siromaštva i to navadno pukog siromaštva. Jel roditelji donle neće svoju diecu dati u službu, dok nedospju do onog stanja, da sa svim ogole, i počmu gladovat. Njeka bezumnost odvraća naš rod od službovanja buduće mu se upila u mozag ogorčenost robote, pak se grozi i od ugovorena službovanja, dočim ako bi shvatio šta je ugovoreno službovanje, onda bi to smatrao kano jedno sriedstvo obrazovanja u svakojakom poslu. Službovanja ima u svakom stališu i neznači drugo ako je ugovoreno: već ja tebi moj poso bio taj duševan ili tvaran stavljam na razpoloženje, za jedno vrijeme n. p. mjesec pol, ili cilu godinu, al na to vrijeme ovoliko moraš da meni platiš. (Slidi.)

ULOMCI IZ OPISA STOLNE CRKVE DJAKOVAČKE.

Naris crkvi djakovačkoj dao je Rösner, on je prije dvie godine preminuo. Šad rukovodi djelo vrlo gotiker Schmidt. Jednom mu u Djakovu rekospo: koliko bi bolje bilo, da smo se sprvoga početka taki na Vas obratili? Na to nam on vrlo ozbiljnim licem odvrati: budite zadovoljni, crkva Vam je liepa, a meni se čini, da je taj slog nješto mirniji, ozbiljniji i za službu božju prikladniji od gotičkoga; kad jedanput opirači (Strebeffeiler) i trokuci (Giebel) dobiju svoje urese, onda komu drago nek dodje, da crkvu prosudi, bez dvojbe će zadovoljnim ostati. Ovaj sud čovjeka vrlo umna i učena, koji se je dosad najviše gotikom bavio, velika je utjeha onim, koji gradnju crkve poduzeše.

Još nas je jedan osobiti razlog sklonio, da romanskomu slogu prednost damo. Naša je domovina po zemljopisnom svom položaju jedan od onih prstena koji zapad sa istokom spaja. Kad se je njegda uljudnost i izobraženost sa iztoka u zapad selila, naša joj je zemla u tom velevažnom poslu poglavitom posrednicom bila. Danas zapad ima iztoku staru ljubav odvratiti, i izobraženost i kršćansku slobodu unj prenieti. U božanstvenom tom zvanju imamo mi opet vavevažnu zadaću. Komu je Bog udiele oštrije oko, da dopre do tanjih niti, koje promisao božji u ovih stranah razpliče, taj će lahko opaziti, da sve što od stoljeća pak i danas u nas biva, na tu svrlu smjera. Svaki i nesietni nas manje više toj svrsi služi. To je znamenovanje starih i novih naših patnja i muka. Na to smjeraju junačka naša i praotaca naših djela. To je ciena krvi naše, kojom su ove naše zemlje riekomice natopljene. To znači divna Hrvatska, vječitim lovorom za to ovjenčana, što je znala navalu tursku tečajem triju stoljeća slavno od sobe odbiti i slobodnom ostati, dočim je sve oko nje iznomoglo i glavu pod jaram turski skućilo. Slava je to neumrla, u koj medjutim i vrlo ozbiljna opomena i sveta dužnost leži, da nedopusti, da omlitavi-mo po njoj, po kojoj smo od dietinstva navikli hrabriti se i do višjih nada uzdizati se. Na to smjeraju bratska naša nastojanja za slogom i jedinstvom; na to živa želja naša za zvanjem, kriposti i izvrsnosti; na to škole naše, akademija naša, na to musej i sveučilište naše. Na to smjeraju sve crkve naše, i

pjesme naše, sve čitaonice naše i umjetnost naša, i sve umno poslovanje naše. Nam se barem čini, da svaki i najmanji pojav u privatnom i javnom životu na to se nekim barem načinom odnaša.

Ovo što rekoso, valja ne samo o nami, nego i ob ostalih granah naših, koji za jednim s nami ciljem teže. Ponavljamo, da u tom upravo leži ozbiljna opomena za sve nas, da u svem i svačem dobru i krepku volju, čvrst, značaj i plemenitu namjeru čuvamo, da se čim više izobražavamo i oplemenjujemo, jer nas to samo vrijedne i dostojne višjih božjih svrha učiniti može.

Prema toj providencijalnoj svrhi, koja u našem položaju leži, mislili smo, da ćemo bolje učiniti, ako romanskomu slogu prednost damo. Gotički bo slog posve i izključivo je zapadni dočim se u romanskom slogu dva žilva zapadni i iztočni u skladnu cjelinu spajaju. — — —

Crkva dakle djakovačka već i samim svojim vanjskim strojem odgovara posve zemljopisnomu položaju našem i opominjati će živo naš narod na onu posebnu uzvišenu svrhu, na koju smo u ovih europejskih stranah posebice pozvani. Na to smjerati ima sva umjetnost naša, kao što je to liepo označeno u slici Sallghetiovoj „slogi“ zvanoj — — — krvava osveta je u narodu svakom rak rana, koju izcieliti imamo. Ondje samo, gdje društvo još organizirano nije, gdje nije zakona ni prave vlasti, to jest gdje varvarstvo vlada, ondje se privatna osveta a s njom svaka na svietu nevolja širom širi. Kršćanska uljudnost najodličnijim načinom svaku osvetu odsudjuje. Sveti križ nezna za drugu osvetu nego onu, kojom je vječito slovo božje svaku muku i najsrmatnijiu smrt na se uzelo, samo da nas od osvete vječite, koju smo zaslužili, oslobodi. Ona neumrla riev koju Isus na križu izusti : oprostí jim oče, što me muče, i na križ pribijaju, neznaju što čine, daj da muka i smrt moja i njim cienom odkupljenja postane : ta sveta riev u srdcu i duši svakoga kršćanskoga izobraženika vladati ima. Jedna je samo osveta kršćanstvom dozvoljena, a to je osveta proti vragovom, koji se silom uvuku u dom i obitelji naše, u zemlju i domovinu našu, da nas truju i kuže, da haraju i pustoše. Proti tim je osveta dozvoljena. Tom su se osvetom proslavili njedná u starom vieku Makabeji, u sriednje doba Šviceri pod Tellom, a u novije doba naši junački Srbi pod crnim Gjorgjem i Milošem Obrenovićem. A naši su crnogorci stare dakako junačine i mučenici za stvar svetu, koje bi mi, da jih proti klevetam, koje tudja zavist i kukavština na njih baca, osvetimo, zvati morali „svetogorce“, a zemlju njihovu ne crnu goru, nego „svetu goru.“ Eto predmeta vrijedna poesiji umjetničtvu narodnomu. U tu vrst, kako rekoso, spada i znamenovanje crkve djakovačke sa dvostrukim žilvjem u jedinstvenom skladu svom. Poesija i umjetnost svagda svoj cilj promaši, kad strasti ili bludnji ljudskoj služi. Iz Djak. Glasnika.

S V I L E N K A.

Ove dvie poštene obitelji već su u duši srkale onu radost, koju će uživati, kad se ovo dvoje mladi, u Bogu zaručili, pa se one tako oprijateljile budu.

Al od kako je u bogatstvu odgojena oholost, uzela u svoju službu nezasiťenu bludnost, od ono doba : mnogo slasti je ogorčano, mnogo veselja ožalestjeno. Oholost neima smielenja, nečistoća nepoznaje ljubavi, a bogatstvo nalazi uvijek podlog sriedstva : da il namami il nasiljuje one žrtve, što će ih bez milosrdja bacit u ždrelo svoje strasti.

Onamo u vlastelinskom domu su već od nekog vriemena gatali o načinu : kako bi ovo blago podkrali. Ta sit bogat zavidi i onaj zalogaj crnog kruha siromaku, ako vidi, da ga ovaj slatko blaguje. Svilenka je odgovarala : da ovdje nepomažu njezine vračke, i bajke, jel ovi mladi imadu bistrie glav, nego kako ona reče, gospodari, tu veli drugo nepomaže, već jedina sila. U zao čas baš je oblast na iste dueve razpisala hvaćanuu katana. Svilenka je i to znala; za plemenitog Solgabirova razuzdanost, nije ju jedanput potražila. Zato je hotimice u vlastelinskom domu silu naglasila.

Navada je bila : da su u dnov i sat potajno označeni, u

snu napali momke, i sve ono pohvaćali, što su obćini otešćali svojim neurednim vladanjem i odneli u vojuiko; ovo se onda tužnim sužavstvom smatralo već i sbog nemile okolnosti : što momka ondud nisu donle puštali najškole konjanika : dok su mu uda zdrava ostala.

Jedno jutro puče glas po Krujevu : da su Karlu Ljubojević prošastu noć komesarski panduri, iznenadili, i u vojnike takim iz obćine još istu noć odvezli. Sva se obćina upropropas-tila čuvši ovaj nemio glas. Josip Ljubojević je svašta pokušao, da svojeg sina izbavi; obećo je na carevu stranu, sve svoje imanje, da mu samo njegova Karlu povrate, al mu odvratilo : skuplji je sin tvoj, no cilo krujevo; nema u okolišu blaga, s kojim bi se tvoj sin mogo izkupati. Kad se Josip ovim tužnim glasom kući povratio, u kuću je svoju crnu žalost usadio. Al ako je ovaj glas sve krujavce raztužio, u grude je častne obitelji Barabaševićeve smrtnu strilu udario. Kuća Ljubovićeva je do tla satrvena, žalostju oborena, a kuća Barabaševićeva u crno zatvarena bila.

Ta ova se plemenita srca već od davna srodila po čuvstvih vrijednih mladića. Prijateljstva se redovno sklapaju u veselih sastanci, u kojih se navadno mnoga izvrgujujaju i u neprijateljstva. Al žalost i tuga privadja ne samo prijazna srca, već uljem sažalenja zalieći i one jidljivo rane, iz kojih je vrvila valjda mržnja i zloba. No ovdje je još više bilo : tu je zla kob ubila u glavu sve blaženstvo dvijuh obitelji, koje ako su pogledale i u svoju najdaljnu budućnost, nisu drugo vidile pred sobom : već crne oblake, iz kojih sivaše grozna munja, koja će sažgati svo ono što je bilo kod njih liepo.

Premako je cila obćina osićala sažalenje, al buduće je i sunnjala da je ovdje jedna tajna moćna ruka sudjelovala : to nisi vidio da bi prijatelji hrlili da tiše raztužene roditelje. Eji u ono doba ko bi smio očitovat, da mu je ono krivo : što je po Vlastelu koristno, a Solgabirovu se vidilo za pravo!

Sam je karla bio koji istom što je prvi nasrtjaj žalosti nadvladu u mah je pohitio : da ohrabri roditelje, i uzdigne glavu Kaju u srcu zaručenoj. Pa ovako piše roditeljem : slatki oče, rođjena Mati! Zla kob je zavidnim okom gledala onu radost : koja je zrijala, na stablima dvijuh starinom i poštenjem odlikovanih obitelji, da si skoro zaslati žudno željenim blaženstvom Ljuboviću i Barabaševiću, pa je izpustila strilu do dna u gorku žalost umočenu. Mili moji roditelji neznam što nam je u nebesi sudjeno, al vas uvjeravam : da će te u meni premako u ruho vojničko preobučenom naći sina dostojna vaših naukah, i vašeg imena sačuvana u poštenju. Nemojte kloinit glavom, da se nemošli budu naši zlotvori podsmijavat, živ je Bog na nebu, i vidi : što ljudi tvore; ako mu bude sveta volja, on će znat ono popraviti, što su zločesti pokvarili. Ako je pak u njegovoj viećnoj knjigi drugčie zapisano : neka se vrši njegova Sveta volja, koja je po nas i onda dobra, kad neprijateljski ljudi misle : da su nas do tla pogazili. Dignite vaše glave k nebu, i nadajte se boljemu, ta nije još sve izgubljeno. Ja se ufam, da ću vladanjem izpriti pokroviteljstvo mojih poglavarah, ako pak stupim na bojno polje, da ću i tamo izvješćit djelam čast i poštenje imenu Ljubojivećemu. Zlotvori su nam u času žue ulili, ko jednoč Spasitelju al tko zna može biti da ono s čime su žalost vrhu naši glava izlili, po božjem mogućstvu pronikne još većim za nas veseljem. Samo se molite Bogu : da vazda ostane uz nas, i ovo od rieči do rieči izručite, roditeljem naše Kaje, da moje rieči budu kapljica utiha, u moru njene žalosti ona mi nije kazala, al mi je srce govorilo, što je u njenih očima vidilo. Što se više uzdizo u nami plamen čiste ljubavi, to je žestja ona bol, s kojom je ljuta i valjda nečista zloba novine grude zastrilila. Buduć naši zlotvori nisu trpili : da je jabuka dozriala, s kojom sam kanio zaprositi Kaju, ovo pismo nekaje zamieni. Ovim sad nju prosim od roditelja da mi bude zaručena, a znak njezine volje, neka mi pošalje struk cvita iz njene baštice, onaj što je njozi svojom lipotom, i mirisom naj većna godio. Na grudi ću ga nosit, da mi bude obranom u pogibeli. Ostajte mi svi zdravi, i po Bogu blagoslovljeni. Vaš jedinak Karla Ljubojević.

Malko je sreću odlanilo, Ljubovićem, i Barabaševićem, kada su ovo pismo proštili. To je bilo kada je prvi Napoleon s poljednom vojskom narinio na taliansku zemlju, da ondud iz-

mete austrijsku vojsku. Bilo je tu krvavi bitaka, u kojima je novo vience pleo Napoleon oko svoje glave, al je svakom prigodom očitovao : da mu je onakih husara, kakvi su u austrijskoj vojsci, onda bi se smio poprijetiti cilom svijetu.

U husare vršten vitak mladi Ljubojević za kratko vrijeme je slavom okrunio ime svoje, pa hrabrostju, umietnostju, i skupljanom učenostju, sebi prokrio put do vojničke časti, zaključen mir je njega već na glavi jedne čete našao kao kapetana, junačkim krstom odlikovana. Njegova pisma su utihom zadahnjivala obe obitelji, i ožalostjena srca bodrila nadom u lipšu budućnost. Ljubovevićovo je srce raslo, kada su mu pisma roditelja milu viest prinašala : da Kaja svaki cviet njegovim imenom označiva i nema žive duše, koja bi srična bila, mah i jedan stručak od nje dobiti. Ona nekida ni jednog, van onog što nam povjerava : da ga u tvoje pismo priklopimo.

Kada se rat zatvorio mislio je da će se i po njegov roditi sunce, koje će njemu prikratjeno urodit blaženstvo. Na prsi je kao moće nosio stručak što mu je Kaja u mio znak Zaručbe svojeg srca poslala, i nitko nebi mu oteo uvjerenje : da ga je ovo cvieće čuvalo u sried krvavih bitakah, od smrtnih udaraca, i da ga je ovo nadahnjivalo duhom junačkim, koji se nije ustrašio pred licem najljutjih pogibeli. Baš kad se sream ljužo u budućnosti, ko ju čemu pozlatiti, i usladiti njegova krasna Kaja. Onda mu je stigla crna viest : pa mu je svaku kaplju krvi ogorčala. (Slidi.)

NOVINSKI GLASI.

Ministarsko vieće je odlučilo još ovog lieta savzat Srbski kongres u Karlovec : na izbor Patriara. — **Njemačko Savezno vieće** jednoglasno je odbilo dnevnice zastupnika zakonski. Čudimo se kako nikomu nedodje na um, da bi se ove mogle kod nas u Pešti prištediti, dvostrukim dobitkom, n. p. u novcu i govoru. — **Ugarski biskupi držali su konferenciju** glede zakonske osnove za sriednje škole pripremljene, pak u svom zapisniku izjavljaju : da bi se ovim sustavom odgoj srca zanemario, i prava vierski sledboničkih škola povriedila. — **Prabiskup ugarski** skoro odlazi u Rim da primi iz rukuh svetog oca Stožernički, kardinalski naslov. — **Srbskog kneza Milana** svojom rukom je nadario Sultan najsvietliim osmanskiu rodom. — **Aleksandra ruskog cara** izgrliše prusi, i uzvisiše mu prijateljstvo u nebo. Sad mu pozlatjavaju trgovce englezi, ovih prijateljstvom i Bismarkovom pomoću želi rus odstranit priprke, što su mu pariškim ugovorom na iztočni put stavili. A Bismark zna, da je carstvo samo donle čvrsto, dok se na rusa može oslonjat. — **Španjlski republikanci** i karliste malo se prohrvali, pa se od Bilbaova jedan drugom prieteće odaljavaju. — **Ugarski skrajni lievac** kane obću skupštinu održat u Budimpešti, i misle : da će im se ovim načinom zaglaviti pukotino koje se ucepilo u stranke. A mi mislimo, da njihova buka nimalo neće olakšat Ghyciu oživotvorenje, zajma od drugih 76 miliona, kojih država potrebuje, da podmiri ovo godišnje zemaljske potrebstino. — **Ugarski biskupi** s kapitulih, i obdarenih redovi obećali su priskočiti u pomoć trošku sriednjih škola za 1874, 40, a za 1875 i 76. s godišnjim 50 tisuća forinti. — **Iz Bosanskog pisma u 99 br. Obzora** priobčena vadimo nemilu viest : da u Bosni vlada u rodu slavenkom crna mržnja. Mahomedanci voli mrze rimokatolike, i pravoslavne, ovi mrze muhamedance, a među sobno mrze se više nego što mrze Muhamedance. „No toliko znamo da mržnja još nikad nije što uzidjala i opravila, već da je vaviek rušila. Svećenici i učitelji valja da steru stazu među sobnom izmirenju, što će im sigurno poći za rukom : ako um naukom, a srca kršćanskom ljubavju plodili budu. — **Vlada hrvatska** imenovala je već 8 profesora za buduće zagrebačko sveučilište. Željno izgledamo ovoga otvorenju to će biti obće veselje, u cilom slavenskom Israelu. — **Razne viesti** : u Austro Ugarskoj popušili su 1873. god jedan milijard smotaka. Dakle neračuna krivo Gylheya ako porez na duhan izpisan oveća, jerbo je iste godine uvezeno 6,983,672 smotakah. — **U Požnu** su iz bolnice sestara Sv. Jelisave skoro zakopali jednu babu, za kojom je ostalo 16,000 novčića, mora da je mnogo godina moljkakala, dok ih je sakupila. — **Austrijski djaci** se kane sakupiti u jedan kongres, da izpriju umistenje takse što ju platjaju pod imenu collegium Geld. Prije je svijet bio toga mnijenja : da stariji viećaju, a mladi vojaju u ratno doba mačom, a u miru radom. No sada je drugie, valjda je u starima mozag usahnio. — **Da u nas nije** uvijek bratska ljubav koja se gladi, već da je množe i onake što se grobe sviedeće sudišta. Al riedko je koja parnica tako narasla ko ona dvojice Grofa Hallera u Erdelju; ove pisma već su 3. maže teška.

KNJIŽEVNOST.

Dragovoljno Svracamo pozornost našeg veoma štovanog občinstva na knjižaru Bratje Jovanovica u Pančevu, pa ju rodoljubivo preporučamo. Ova gospoda izdaje, i u naručbu prima knjige slavenski jezika, a komu triobaju, spremno ih odpravljaju. Njihova tiskara izdaje Sbirku Srpskih Pjesnika. I. knjiga zadržaje Pjesme Branka Radičevića i prodaje se za 80 nov. a II. Pjesme Mite Popovica ova iznaša 20—25 araka, a ciena joj a 1 fr. učvrstjena.

Izdavatelj i odgovorni urednik : IVAN ANTUNOVICH. — U Kalači, 1874. Tiskom Malatin i Holmeyera.

G A Z D A L U K.

Zašto mi je opet usahnula voćka u bašči il u voćnjaku vrlo bih rado znao? pita se mnogi vrtlar i gospodar, komu ova il ona bujna i rodna na bobru zemljištu uvehne voćka. Dražest ti obuzima srce, kad pogledaš divnu krušku, kako plodi više godinalah najodličnijim rodod, da ti ju zavidi u tvom vrtu il voćnjaku, na tvojoj njivi i zemljištu, isto prijateljevo oko. Sočni i jedri njeni plodovi truda su tvoga ponosan znoj, kojim nuza suh krušac i mjesece prehranjuješ dragu si obitelj. Krošnjata je, granata je, rodna je otmena ploda ko kopriva. A pa u vrijeme od nekoliko danah u pol cvatnje i rodnje opažavaš, da se suši, da vehnje, boluje i najposlje umre. T. j. da bez sokovah nedonosi ploda. Tad se mnogi gazda češe za ušima i pita : alaj, Bogo dragi! da mi je znati : što je naspjelo toj voćki? E, moj brate! ded uzmi lopatu il motiku u ruke, il uzmi propitkivati, što je u zemlji pod otom voćkom? pa ćeš čuti : da je pod voćkom ukopana erknuta mačka, komad nesagnjila kruha, parnulo pseto, il koja druga zvier il životinja, od koje lješina (mrtno trupilo) još nije prešla u gujiloću. Budi mi uvjeren, bunj, i šok. gospodaru! da će ti i najbolja voćka usahnuti, ako se takva mreina, il hljebac, nalazi sahranjen blizu korena il debla voćkina. Zato voćke nenaproduju u budjacih, dje se bacaju il stovarivaju mrtvačke svježe kosti, trupil, il iste vrsti brlog. Zato su gužljave, kukavne, ma i divjake voćke po grobljih i njim sličnih mjestih. Čuvaj si dakle voćkicu od ote pošasti. Daruj joj čisto, naravno mjestance zemljišta; drži ju čistu, obrezanu, okljaštrenu, kitnjastu i liepu; a da ti zimi neprezebe; a da ti rano proljećem nepotira naglim rodod, pa taj rod da ti opet iza liepih proljetnih nekoliko danah nastalo zimno doba nepofuri, neošteti, neuništi, a ti, moj pobro! pokrij zemlju u jesen kad se smrzcava, na kojoj ti zemlji počiva voćka, za pol cipele u visinu lišćem, džubretom, gustim trnjem, il hajdinom (heldovnim strnjem) i t. d. tako široko, kako se širi voćkino korenje il granje. To miluju osobito breske i kaj-sije. One će ti kasnije uroditi, jer su zato obilna ploda donieti. A da mi uzpoznaš uskoru smrt stabla, pod kojim je trupina ukopana, pazi na crnicu zemlju, okuženu od mreine ma na kojoj strani voćke i znaj, da će ti za malo okužiti sav prostor, na kom se uzvisuje voćkica tvoja. Blaž.

S V A Š T I C E.

Glasba. Povjest crkvena nejavlja nam ništa o glasbi, koja ipak u srednjem vijeku sve crkvi zahvaliti imade. Glasba se začela valjda u podnobju Italije, jer njezin, jezik i zvuk jest već polovina glasbe. — Prvi kršćjani pjevali su po svoj prilici tiho, jer su strari Rimljani njihove spjeve nerado slušali, pa iza navala divjih čoporah na rimljansko carstvo nisu ljudi ni volje pjevati imali.

Glasba je sestra slobode i veselja, zato i nije za nevoljnike i robova. Napokon uze se za nju vjera (religio), ali na skoro pitalo se je, da li nije i glasba grieh? Tako bi mogo čovjek pitati, da li nije grieh uho imati? Sve umjetnosti govore nam samo našem oku i uhu, glasba pako srceu, ona nape ublažuje naše strasti i podiže nas k junačtvu. Veseljaki, pjevači to najbolje znadu :

„Neka meni moja druga,
A bogat se brini, ruga!“

— v —

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 16. Svibnja. Žito ban. 81 fn. 7 f. 25—40 n. 86 fn. 7 fr. 55—80 nv. tisans. 81 fn. 7 fr. 40—60 n. 86 fn. 7 fr. 95 8 fr.—5 nov. Pestan. 81 fn. 7 fr. 35—55 n. 86 fn. 7 fr. 80 n. 8 fr. Stolnobiog. 81 fn. 7 fr. 50—65 n. 85 fn. 8 fr. 15 nov. — Raž 80 fn. 5 fr. 21—40 n. — Ječam. 72 fn. 3 fr. 65—80 nov. — Zob 50 fn. 2 fr. 73—75 n. carin. mž. Vuna sriedjojina 133 fr. češlj. 103 fr. litnja 82—87 fr.

Novac. dukat 5 fr. 33—35 n. Srebro na 100 fr. 6 fr. 25—75 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 16-og Svib. : 10' 6" nad 0. razta.
Požun 16-og Svib. : 12' 1" nad 0. „

V r i e m e : Opet nemilo 14. o. m. mrzaj je mnoge nade uništio i u Sarkezi, a tamo u gornjoj bački ernu budućnost razvijti. 19-og se okrenilo na bolje.

Poruko uredništva.

St. Futtog. V. S. Druga posta je već udružena. A liepa Soka mora koji dan postajat, da jo izkušamo. Mitrovica S. K. stiglo nam je u dar poslano. Kurd. U budućem.